



มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

2 2 7 1 3



แนวการศึกษาชุดวิชา



สารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา

FOUNDATIONS AND METHODOLOGIES IN SOCIAL STUDIES

หน่วยที่ 1-8

สารบัญ

	หน้า
กานำ	(3)
รายละเอียดหลักสูตรวิชา	(12)
วิธีการศึกษา	(14)
หน่วยที่ 1	
สังคมศาสตร์กับสังคมศึกษา.....	1
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 1.....	2
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน.....	6
ตอนที่ 1.1 ปรัชญา ธรรมชาติ เป้าหมาย ขอบข่าย และวิธีการของสังคมศาสตร์.....	13
เรื่องที่ 1.1.1 ปรัชญา ธรรมชาติ และเป้าหมายของสังคมศาสตร์.....	14
เรื่องที่ 1.1.2 ขอบข่ายของสังคมศาสตร์.....	16
เรื่องที่ 1.1.3 วิธีการของสังคมศาสตร์.....	18
ตอนที่ 1.2 ปรัชญา ธรรมชาติ เป้าหมาย ขอบข่าย และวิธีการ ของสังคมศึกษา.....	20
เรื่องที่ 1.2.1 ปรัชญา ธรรมชาติ และเป้าหมายของสังคมศึกษา.....	22
เรื่องที่ 1.2.2 ขอบข่ายของสังคมศึกษา.....	24
เรื่องที่ 1.2.3 วิธีการของสังคมศึกษา.....	26
ตอนที่ 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมศาสตร์กับสังคมศึกษา.....	28
เรื่องที่ 1.3.1 ความสัมพันธ์เชิงเป้าหมาย ขอบข่าย และวิธีการ.....	29
เรื่องที่ 1.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างนักสังคมศาสตร์ นักสังคมศึกษา และครูสังคมศึกษา.....	31
แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 1.....	33
แบบประเมินตนเองหลังเรียน.....	35
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 1.....	40
หน่วยที่ 2	
ภูมิศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา.....	41
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 2.....	42

แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	45
ตอนที่ 2.1 ปรัชญา ธรรมชาติ เป้าหมาย ขอบข่าย และวิธีการทางภูมิศาสตร์	50
เรื่องที่ 2.1.1 ปรัชญา ธรรมชาติ และเป้าหมายของภูมิศาสตร์	51
เรื่องที่ 2.1.2 ขอบข่ายของวิชาภูมิศาสตร์	53
เรื่องที่ 2.1.3 วิธีการสำคัญทางภูมิศาสตร์	55
ตอนที่ 2.2 มโนคติทางภูมิศาสตร์	58
เรื่องที่ 2.2.1 มโนคติสำคัญทางภูมิศาสตร์	59
เรื่องที่ 2.2.2 มโนคติทางภูมิศาสตร์กับสหวิทยาการ	62
เรื่องที่ 2.2.3 สาระร่วมสมัยของภูมิศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	64
ตอนที่ 2.3 การนำภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	66
เรื่องที่ 2.3.1 วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนภูมิศาสตร์	68
เรื่องที่ 2.3.2 การพัฒนามโนคติและหลักการทางภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	70
เรื่องที่ 2.3.3 การพัฒนาวิธีการทางภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียน การสอนสังคมศึกษา	72
เรื่องที่ 2.3.4 วิธีการเรียนการสอนภูมิศาสตร์	74
แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 2	76
แบบประเมินตนเองหลังเรียน	80
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่	86

หน่วยที่ 3

เศรษฐศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	87
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 3	88
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	92
ตอนที่ 3.1 ธรรมชาติ เป้าหมาย ขอบข่าย และวิธีการทาง เศรษฐศาสตร์	95
เรื่องที่ 3.1.1 ธรรมชาติและเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์	96
เรื่องที่ 3.1.2 ขอบข่ายของเศรษฐศาสตร์	98
เรื่องที่ 3.1.3 วิธีการทางเศรษฐศาสตร์	100
ตอนที่ 3.2 มโนคติทางเศรษฐศาสตร์	102
เรื่องที่ 3.2.1 มโนคติสำคัญทางเศรษฐศาสตร์	103
เรื่องที่ 3.2.2 มโนคติเชิงสหสัมพันธ์ในวิชาเศรษฐศาสตร์	105

เรื่องที่ 3.2.3 สารร่วมสมัยของเศรษฐกิจศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา การศึกษาอาชีพ	107
ตอนที่ 3.3 การนำเศรษฐกิจศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	109
เรื่องที่ 3.3.1 วัตถุประสงค์ในการสอนวิชาเศรษฐกิจศาสตร์ในการเรียน การสอนสังคมศึกษา	110
เรื่องที่ 3.3.2 วิธีสอนเศรษฐกิจศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	112
เรื่องที่ 3.3.3 การพัฒนามโนคติและหลักการทางเศรษฐกิจศาสตร์ใน การเรียนการสอนสังคมศึกษา	114
แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 3	116
แบบประเมินตนเองหลังเรียน	118
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 3	122

หน่วยที่ 4

ประวัติศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	131
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 4	124
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	128
ตอนที่ 4.1 ขรรษาติ เป้าหมาย ขอบข่าย และวิธีการศึกษาทาง ประวัติศาสตร์	131
เรื่องที่ 4.1.1 ขรรษาติและเป้าหมายของประวัติศาสตร์	133
เรื่องที่ 4.1.2 ขอบข่ายของประวัติศาสตร์	135
เรื่องที่ 4.1.3 วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์	137
ตอนที่ 4.2 มโนคติทางประวัติศาสตร์	139
เรื่องที่ 4.2.1 มโนคติสำคัญทางประวัติศาสตร์	141
เรื่องที่ 4.2.2 มโนคติเชิงสหสัมพันธ์ในวิชาประวัติศาสตร์	144
เรื่องที่ 4.2.3 สารร่วมสมัยของประวัติศาสตร์ในวิชา สังคมศึกษา	147
ตอนที่ 4.3 การนำประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	149
เรื่องที่ 4.3.1 วัตถุประสงค์การสอนวิชาประวัติศาสตร์ใน การเรียนการสอนสังคมศึกษา	151
เรื่องที่ 4.3.2 วิธีสอนประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	153
เรื่องที่ 4.3.3 การพัฒนามโนคติและหลักการทางประวัติศาสตร์ ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	155

แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 4	157
แบบประเมินตนเองหลังเรียน	160
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 4	164

หน่วยที่ 5

จริยศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	165
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 5	166
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	170
ตอนที่ 5.1 นิยาม ลักษณะ ขอบข่าย จุดมุ่งหมาย และวิธีการ ของจริยศาสตร์	173
เรื่องที่ 5.1.1 นิยาม ลักษณะ ขอบข่าย และจุดมุ่งหมายของ จริยศาสตร์	175
เรื่องที่ 5.1.2 ความเกี่ยวข้องระหว่างจริยศาสตร์กับจริยธรรม	177
เรื่องที่ 5.1.3 กระบวนการคิดทางจริยศาสตร์	179
ตอนที่ 5.2 มโนคติทางจริยศาสตร์	181
เรื่องที่ 5.2.1 มโนคติสำคัญทางจริยศาสตร์	182
เรื่องที่ 5.2.2 มโนคติเชิงสหสัมพันธ์ในจริยศาสตร์	184
ตอนที่ 5.3 การนำหลักจริยศาสตร์ไปใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	186
เรื่องที่ 5.3.1 เป้าหมายของการเรียนจริยศาสตร์ในวิชา สังคมศึกษา	188
เรื่องที่ 5.3.2 การพัฒนามโนคติและหลักการทางจริยศาสตร์ ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	190
เรื่องที่ 5.3.3 แนวทางการนำวิธีการทางจริยศาสตร์มาใช้ในการเรียน การสอนสังคมศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	192
แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 5	194
แบบประเมินตนเองหลังเรียน	197
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 5	201

หน่วยที่ 6

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยากับการประยุกต์ใช้ ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	203
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 6	204
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	208

ตอนที่ 6.1	ธรรมชาติ เป้าหมาย ขอบข่าย วิธีการและมโนคติ ทางสังคมวิทยา.....	211
เรื่องที่ 6.1.1	ธรรมชาติ เป้าหมายและขอบข่ายของสังคมวิทยา.....	213
เรื่องที่ 6.1.2	วิธีการของสังคมวิทยา.....	215
เรื่องที่ 6.1.3	มโนคติสำคัญและมโนคติเชิงสหสัมพันธ์ของ สังคมวิทยา.....	217
เรื่องที่ 6.1.4	สาระร่วมสมัยของสังคมวิทยาในวิชาสังคมศึกษา : ครอบครัวศึกษา.....	219
ตอนที่ 6.2	การประยุกต์สังคมวิทยาในการเรียนการสอนสังคมศึกษา.....	221
เรื่องที่ 6.2.1	วัตถุประสงค์ในการสอนสังคมวิทยาในวิชา สังคมศึกษา.....	223
เรื่องที่ 6.2.2	วิธีการสอนสังคมวิทยาในวิชาสังคมศึกษา.....	225
เรื่องที่ 6.2.3	การพัฒนาโมโนคติและหลักการทางสังคมวิทยา ในวิชาสังคมศึกษา.....	227
ตอนที่ 6.3	ธรรมชาติ เป้าหมาย ขอบข่าย วิธีการ และมโนคติ ทางมานุษยวิทยา.....	229
เรื่องที่ 6.3.1	ธรรมชาติ เป้าหมายและขอบข่ายของมานุษยวิทยา.....	231
เรื่องที่ 6.3.2	วิธีการของมานุษยวิทยา.....	233
เรื่องที่ 6.3.3	มโนคติสำคัญและมโนคติเชิงสหสัมพันธ์ ของมานุษยวิทยา.....	235
เรื่องที่ 6.3.4	สาระร่วมสมัยของมานุษยวิทยาในวิชาสังคมศึกษา.....	237
ตอนที่ 6.4	การประยุกต์มานุษยวิทยาในการเรียนการสอนสังคมศึกษา.....	239
เรื่องที่ 6.4.1	วัตถุประสงค์ในการสอนมานุษยวิทยาใน สังคมศึกษา.....	241
เรื่องที่ 6.4.2	วิธีสอนมานุษยวิทยาในสังคมศึกษา.....	243
เรื่องที่ 6.4.3	การพัฒนาโมโนคติและหลักการทางมานุษยวิทยา ในสังคมศึกษา.....	245
แนวดอบกิจกรรมหน่วยที่ 6.....		247
แบบประเมินตนเองหลังเรียน.....		250
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 6.....		254
หน่วยที่ 7	รัฐศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา.....	255
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 7.....		256

แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	260
ตอนที่ 7.1 ขอบข่ายของวิชารัฐศาสตร์	262
เรื่องที่ 7.1.1 ลักษณะของการเมือง	264
เรื่องที่ 7.1.2 เจตจำนงและเป้าหมายของวิชารัฐศาสตร์	266
เรื่องที่ 7.1.3 ขอบข่ายของวิชารัฐศาสตร์	268
เรื่องที่ 7.1.4 วิธีการทางรัฐศาสตร์	270
ตอนที่ 7.2 มโนเมติทางรัฐศาสตร์	272
เรื่องที่ 7.2.1 มโนเมติที่สำคัญทางรัฐศาสตร์	274
เรื่องที่ 7.2.2 มโนเมติทางรัฐศาสตร์กับสหวิทยาการ	276
เรื่องที่ 7.2.3 สาระร่วมสมัยทางรัฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	278
ตอนที่ 7.3 การประยุกต์วิชารัฐศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	280
เรื่องที่ 7.3.1 วัตถุประสงค์ในการสอนเนื้อหาวิชารัฐศาสตร์	282
เรื่องที่ 7.3.2 วิธีการสอนวิชารัฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	284
เรื่องที่ 7.3.3 การพัฒนามโนเมติและหลักทางรัฐศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	286
แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 7	288
แบบประเมินตนเองหลังเรียน	292
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 7	293

หน่วยที่ 8

สิ่งแวดล้อมกับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา	295
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 8	296
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน	300
ตอนที่ 8.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	302
เรื่องที่ 8.1.1 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม	304
เรื่องที่ 8.1.2 บทบาทของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระบบเศรษฐกิจการเมืองสังคมและวัฒนธรรม	306
เรื่องที่ 8.1.3 แนวคิดในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	308
เรื่องที่ 8.1.4 การพัฒนาประเทศกับสิ่งแวดล้อม	309
เรื่องที่ 8.1.5 การศึกษาและวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม	311
ตอนที่ 8.2 สิ่งแวดล้อมศึกษา	313
เรื่องที่ 8.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการศึกษา	315
เรื่องที่ 8.2.2 ความหมายและความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมศึกษา	317

เรื่องที่ 8.2.3 เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และหลักการของ สิ่งแวดล้อมศึกษา	324
เรื่องที่ 8.2.4 ปรัชญาพื้นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศึกษา	326
เรื่องที่ 8.2.5 สิ่งแวดล้อมศึกษาในระบบการศึกษา	327
ตอนที่ 8.3 สิ่งแวดล้อมศึกษากับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สังคมศึกษา	329
เรื่องที่ 8.3.1 แนวทางในการผสมผสานสิ่งแวดล้อมศึกษา	330
เรื่องที่ 8.3.2 สิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับครูสังคมศึกษา	332
เรื่องที่ 8.3.3 แบบจำลองสิ่งแวดล้อมศึกษา	334
แนวตอบกิจกรรมหน่วยที่ 8	336
แบบประเมินตนเองหลังเรียน	338
เฉลยคำตอบแบบประเมินตนเองหน่วยที่ 8	341